

Výročná správa za rok 2012

Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku

Úvod

Po roku 2011, ktorý bol pre Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku z hľadiska činnosti organizácie útlmový, sme zamerali svoje aktivity okrem tradičného výskumu, ochrany a priamej záchrany netopierov najmä na ochranu netopierov a vtákov pri zatepľovaní a rekonštrukciách budov. Bol to dôsledok toho, že sme boli úspešní v príprave projektov a rozbehli sa viaceré veľké i menšie projekty. Začali sme realizáciu celoslovenského LIFE+ projektu s Bratislavských regionálnym ochranárskym združením a SOS/Birdlife Slovensko s názvom Ochrana dážďovníkov a netopierov v budovách na Slovensku. Vytvorili sme tím pracovníkov pod vedením Martina Celúcha, ktorý sa touto problematikou intenzívne zaoberá v rámci svojej pracovnej náplne v Banskobystrickom, Trnavskom, Prešovskom a Nitrianskom kraji.

Vďaka úsiliu Denisy Löbbovej a Ervína Hapla boli koncom roku schválené dva ďalšie projekty na ochranu populácií netopierov v banských dielach a to: „Ochrana netopierov v starých banských dielach na Slovensku“ programu CMS (Convention on Migratory Species) a projekt: „Zabezpečenie ochrany populácií netopierov v banských dielach Revúckej vrchoviny“ v rámci Malých programov GEF. Ich realizácia začala koncom roka 2012 a v roku 2013.

Projekty realizované v roku 2012 – „Ochrana dážďovníka tmavého a netopierov v budovách na Slovensku“ (LIFE10 NAT/SK/000079)

Hlavným cieľom projektu je zastaviť súčasný pokles početnosti populácie dážďovníka obyčajného (*Apus apus*) a raniaka hrdzavého (*Nyctalus noctula*) na Slovensku, spôsobený zatepľovaním a rekonštrukciou budov, a postupne aj zvýšiť početnosť ich populácií na pôvodný stav. vytvorenie inštitucionálnych predpokladov pre ochranu dážďovníkov a netopierov prostredníctvom lepšej informovanosti a zvýšenej komunikácie s kľúčovými skupinami, ochrana existujúcich hniezdísk a úkrytov a vytváranie nových počas rekonštrukčných a zatepľovacích prác, vrátane inštalácie špeciálnych búdok pre dážďovníky a netopiere a zvyšovanie povedomia verejnosti o problematike ochrany dážďovníkov a netopierov v našich mestách. SON – projektový partner zabezpečoval aktivity v Prešovskom, Nitrianskom, Banskobystrickom kraji a čiastočne v kraji Trnavskom.

Okrem toho naši krajskí koordinátori a ich spolupracovníci pravidelne pomáhali riešiť problémy aj v ostatných regiónoch. Najmä v Košickom kraji (KK pre Prešovský kraj), v Trenčianskom kraji a BA – (KK pre Nitriansky kraj). V 1. kvartáli roku 2012 – obdobie január – apríl sme tvorili krajské tímy, nadväzovali spoluprácu so zainteresovanými orgánmi štátnej správy. Pracovníci SON v rámci projektu navštívili všetky OÚŽP, stavebné úrady, stavebné firmy, bytové družstvá, s ktorými bola v minulosti nadviazaná spolupráca, ale aj subjekty v mestách, kde postupy a metódy ochrany živočíchov v budovách zavádzame prvýkrát. V Nitrianskom a Banskobystrickom kraji sme začali spoluprácu aj s projektantmi a väčšími stavebnými firmami.

Praktická ochrana

V druhom a treťom kvartáli roku sme zamerali činnosť už viac na praktické opatrenia, a mapovanie dážďovníkov a netopierov, overovanie vytypovaných kľúčových lokalít, a riešenie konfliktných prípadov priameho ohrozenia chránených živočíchov pri stavebných a rekonštrukčných prácach. V štvrtom kvartáli sa pokračoval dohľad nad dokončovanými stavbami, inštalovali sa búdky a riešilo sa veľa prípadov výskytu netopierov v budovách, zabezpečovalo sa, aby pri zatepľovaní neboli usmrčované a vyvesili sa búdky.

Vzdelávanie *cieľových skupín*

V Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji krajskí koordinátori projektu LIFE Apus & Nyctalus realizovali školenia pre stráž prírody. V Banskobystrickom a Prešovskom kraji sme zorganizovali semináre pre pracovníkov samospráv a štátnej správy v zameraný na s ekológiou a biológiou dážďovníkov a netopierov, a v spolupráci so SIŽP prehľad legislatívy v tejto oblasti. V Trnavskom kraji bolo zorganizované informačné stretnutie pre správcov budov. Ďalšia z prezentácií tohto typu bola konferencia Príroda v mestskom prostredí vo Zvolene.

Účasť na konferenciách

V apríli sa dvaja naši pracovníci aktívne zúčastnili na medzinárodnej konferencii o dážďovníkoch v Berlíne. Výkonný riaditeľ SON prezentoval projekt "Ochrana dážďovníkov a netopierov v budovách na Slovensku" na stretnutí poradného výboru Dohovoru EUROBATS v Írsku. V novembri bola problematika ochrany dážďovníkov a netopierov pri rekonštrukciách budov prezentovaná na zoologickej konferencii vo Zvolene – Zoológia 2012 – Feriancove dni. Pracovníci projektu z tímu SON sa zúčastnili medzinár. konferencie „Komplexná obnova bytových domov“ v Podbanskom, pre zainteresované firmy a správcov budov z celého Slovenska. V decembri bola problematika prezentovaná pracovníkmi a členmi SON na Medzinárodnom sympóziu o netopieroch ako indikátoroch klimatických zmien v Španielsku (Barcelona), prebehlo tu aj zaškolenie na vyhodnotenie dlhodobých trendov pri monitoringu netopierov pomocou softvér TRIM.

Organizované konferencie

V októbri 2012 sme spolu s ostatnými dvoma projektovými partnermi participovali na organizovaní medzinárodnej konferencie „Ochrana dážďovníkov a netopierov pri rekonštrukciách a zatepľovaní budov. Súčasťou bola aj exkurzia pre zahraničných účastníkov. Problematika ochrany dážďovníkov a netopierov bola 30. novembra prezentovaná ako jedna z kľúčových tém na Chiropterologickom Seminári (ChiSe) 2012 v Bratislave, ktorý sme usporiadali, a ktorému predchádzalo stretnutie pracovníkov projektu LIFE+ a školenie k práci s aplikáciami online databázy na mapovanie výskytu dážďovníkov a netopierov, a modulu riešené lokality.

Chiropterologický seminar 2012

Terénna exkurzia počas ChiSe 2012

---

*Prednáška z programu „škola hore nohami“
NRSK*

Odchyt do siete počas Noci netopierov Pieniny

Exkurzie v mestách a prednášky na školách

Po celo Slovensku sme zorganizovali niekoľko prednášok na základných a stredných školách. Popularizácia problematiky ochrany živočíchov pri zatepľovaní na úrovni ZŠ a žiakov gymnázií v rámci zostaveného programu “Škola hore nohami” sa žiakom Piaristického gymnázia v Nitre. V Banskobystrickom kraji bolo zrealizovaných niekoľko prednášok pre základné školy – zamerali sme sa na školu, ktorá je kľúčovou lokalitou výskytu netopierov, a niekoľko menších škôl v mestách, kde netopiere evidujeme v sakrálnych objektoch. Jednu prednášku sme zorganizovali na univerzite M. Bela.

Vo viacerých mestách sme organizovali prednášky a akcie pre verejnosť pri príležitosti Medzinárodnej Noci Netopierov - International Bat Night – naši spolupracovníci zabezpečovali tieto akcie v Banskej Bystrici, Nitre, Zvolene, Varíne, Červenom Kláštore a v Žiline.

Monitoring kostolov v Trenčianskom kraji

Čistenie podkrovia kostola Rajec

Praktické opatrenia na ochranu netopierov v podkroviach a kostoloch

V rámci ochrany letných populácií v podkroviach boli vo roku 2012 vyčistené priestory viacerých kostolov. Pod gesciou Petra Bačkora bolo vykonané čistenie – manažment jednej významnej kolónie netopierov veľkých na podkroví kostola v Nemeckej (apríl 2012). Pri tejto príležitosti bola realizovaná aj aktivita pre verejnosť – prednáška pre mládež v obci Nemecká a mladí ľudia boli priamo zapojení do čistenia kostola.

Pod vedením Evky Stankovej boli vyčistené podkrovia kostolov v Rajci a Fačkove a robil sa obširnejší monitoring populácií v kostoloch Trenčianskeho a Žilinského kraja spolu s Lubomírou Vavrovou a Ivanou Labudíkovou.

Rozvoj Spoločnosti pre ochranu netopierov na Slovensku

Ku konca roka 2011 bola členská základňa 47 členov. V priebehu roku 2012 sme získali 8 nových členov (zoznam na <http://www.netopiere.sk/o-nas/clenovia/>), ktorých vítame v našich radoch! Stále stúpa aj počet fanúšikov na Facebookovej skupine Netopiere.sk a presiahol už 500. Rozbiehajú sa práce na nových začínajúcich „banských projektoch“. V tomto roku sme mali dve členské schôdze - prvú 23.marca vo Zvolene a druhú 30.novembra v Bratislave počas Chiropterologického seminára. Po roku už máme zabehnutý projektový LIFE team 6 ľudí a sídlo a zároveň kancelária SON je stále v Bardejove na domácej adrese výkonného riaditeľa M. Ceľucha.

Pod'akovanie

Pod'akovanie patrí hlavne všetkým členom SON za ich aktivity pre ochranu a výskum netopierov, aj za tie, o ktoré nezahŕňa táto výročná správa. Taktiež donorom – Európskej komisii a Ministerstvu životného prostredia.

V Bardejove

23.3.2013

predseda SON